

Metsälammet

Kuva: Seppo Tuominen

Metsämaiseman rikastuttajia

Kimmeltäväpintaiset metsälammet ovat metsämaiseman rikastuttajia ja tyypillisintä pienvesiluontoamme. Metsälammilla valtaosa lähiympäristöstä on metsää, mutta suo- ja kalliorantaakin esiintyy yleisesti. Metsälampien veden väri vaihtelee kirkkaasta tummaan humuspitoisuudesta riippuen.

Pienissä metsälammissa vesikasvillisuus on yleensä vähäistä, suuremmissa lammissa hyvinkin runsasta. Kelluslehtisiä kasveja yleisimpiä ovat ulpukka, lumpeet, uistinviita ja palpakot. Kirkasvetisissä ja mineraalipohjaisissa metsälammissa voi kasvaa runsaasti pohjalehtisiä kasveja, kuten hapasiluikkaa, rantaleinikkiä ja nuottaruohoa. Matalassa rantavedessä yleisinä tavattavia lajeja ovat järviruoko, järvikorte, terttualpi ja sarat. Aapa- ja lampisirppisammalkasvustot voivat olla tiheitä, myös isonäkingsammalta esiintyy yleisesti.

Metsälampien tyypillistä kalastoa ovat ahven, särki, hauki ja ruutana. Pienet metsälammet voivat olla myös täysin kalattomia. Sammakkoeläimille metsälammet ovat merkittäviä kutupaikkoja.

Uhanalaistunutta pienvesiluontoa

Pienvesien, myös lampien, luonnontila on heikentynyt voimakkaasti Etelä-Suomessa. Lampien luonnontilaa ovat heikentäneet vedenpinnan laskut, tulo- ja lähtöomien perkaukset ja lampia ympäröivät ojitukset. Usein myös metsien

hakuut alentavat lähiympäristön luonnontilaa. Suurempien lampien rannoille on myös rakennettu loma-asuntoja. Lampea ympäröivän valuma-alueen ojitusten, lannoitusten, metsätaloustoimien, turpeenoton ja muun maankäytön aiheuttama ravinne- ja kiintoainekuormitus aiheuttaa rehevöitymistä ja rantojen liettymistä.

Metsälampien turvaaminen on syytä ottaa huomioon kaikessa niiden valuma-alueilla tehtävässä maankäytössä, jotta vältetään lampien vesitalouden muuttamista, veden ja pohjien laadun heikentymistä sekä maisema- ja virkistysarvon alenemista. Pienvesien tilaa voidaan parantaa tehokkaimmin suojelemalla ja turvaamaan laajempia pienvesikokonaisuuksia. Alle hehtaarin kokoiset lammet muualla kuin Lapin maakunnassa ovat luontotyyppisiä, joiden luonnontilan vaarantaminen on vesilain mukaan kielletty. Pienten lampien välittömät lähiympäristöt ovat metsälain perusteella turvattavia elinympäristöjä, joilla metsänhoitotoimenpiteet tulee tehdä elinympäristön ominaispiirteet säilyttävällä tavalla.

Joissain tapauksissa voi olla perusteltua parantaa lammen luonnontilaa nostamalla vedenpintaa ja ennallistamalla lampiin laskevia ojia. Pienvesien ennallistaminen vaatii hyvää suunnittelua ja asiantuntemusta ja se saattaa olla myös luvanvaraista. ELY-keskukset tai metsäkeskukset opastavat asiasta kiinnostuneita. Pienvesien lähimetsät ovat elinympäristöjä, joita voidaan Etelä-Suomessa suojella ja hoitaa METSO-ohjelman puitteissa. Lisätietoa sivulta www.metsonpolku.fi.